

N:o 23.

Af Herr **Bexell m. fl.** *Angående tull på spanmål och åtskilliga andra jordbruksprodukter.*

Sedan Sverige under en längre tid, enligt föredömet i de flesta andra kulturländer, uppfattat och använt tullbeskattningen såsom på samma gång egnad att bereda statsverket en inkomst och att i större eller mindre mån, allt efter förefallande behof, tjena den inhemska industrien till skydd emot framträdande öfvermäktig täflan utifrån, började under senare delen å 1850-talet andra åsigter i fråga om tulllagstiftningen att här göra sig allt starkare hörda. Den så kallade »frihandeln» grundsatser, utgångna någon tid förut från England, i hvars intresse det uppenbarligen låg att för alstren af sin under det starkaste skydd ofantligt utvecklade fabriksindustri göra främmande marknader lätt tillgängliga, hade inom en jernförelsevis ganska kort tid gjort sig förhärskande i flera länders handelspolitiska lagstiftning, enär en reform i sådan riktning främjades af hvarjehanda rent politiska förhållanden, och de förespeglade välgörande verkningarne af densamma icke saknade teoretiskt antagliga förutsättningar. Äfven i vårt land framdrogos och belystes, i tal och skrift, alla de både verkliga och förmenta olägenheter, hvilka häftade vid det dittills följda skyddssystemet, hvaremot de mest välgörande verkningar, ej mindre för vår handel än för vår näringsverksamhet i öfrigt, förespåddes skola följa af en öfvergång till s. k. frihandel.

Den näringsgren, som först utsattes för en mera genomgripande tillämpning här af de nya grundsatserna i vår tulllagstiftning, var jordbruket. Redan 1855 vidtogs afskaffandet af hvad man i allmänhet benämnde lifsmedelstullarne, såsom en provisorisk åtgärd, hvarpå från

och med 1858 alla spanmålstullar försvunno här i landet. Åren 1854 och 1855 hade, såsom mången ännu torde erinra sig, varit att räkna bland de lyckligaste under lång tid för så väl vårt jordbruk som vår handel och industri. Vi hade båda de nämnda åren ypperliga skördar, och vi fingo sälja till utlandet vårt öfverskott af spanmål till mycket högt pris — hvete till inemot 40 kronor, råg till omkring 30 kronor pr tunna — enär Rysslands utförsel var stängd genom blokad af vestmakternas flotta, och Tyskland drabbades af svår missväxt. Vi hade 1855 exportöfverskott af hvete, uppgående till en half million kubikfot, af råg till omkring $4\frac{1}{2}$ millioner kubikfot och af korn till $1\frac{1}{2}$ million kubikfot.

Hurudan sedermera för vår jordbruksnäring, under hägnen af de nya handelspolitiska grundsatserna, ställningen efter hand gestaltat sig, är här icke platsen att utförligare undersöka. Det har offentligen sagts vid mer än ett tillfälle, att vårt jordbruk sedan 1860 har att framvisa en förut exempellös utveckling. Detta är också i vissa hänseenden alldeles obestriddt. Med de starka tillflöden af upplånade utländska kapital, som under sagda tidsskede kommit denna vår hufvudsakliga näringskälla till godo, och med den oerhördt snabba och kraftiga förbättring af landets samfärdsmedel, hvilken samtidigt egt rum, är sådant förhållande lätt förklarligt. Men så framt man är berättigad att bedöma en näringsgrens lifskraftiga utveckling efter förmågan att i främsta rummet med alstren af dess produktion tillgodose landets egna behof, så visar oss vår handelsstatistik, att resultaten och riktningen af den beprisade utvecklingen äro långt ifrån af en i allo glädjande art. Snart sagdt allt ifrån tidpunkten för spanmålstullarnes borttagande har införseln af de ädlare och dyrare sädesslagen, äfvensom af deras förmalningsprodukter, varit i nästan oafbrutet stigande, och under senaste årtiondet har denna införsel antagit dimensioner, som måste förekomma en hvar mycket oroande. Under första femårsperioden af 1870-talet var årliga införseln af hvete i medeltal omkring 97,000 kubikfot, men under derpå följande femårsperiod omkring 209,000 kubikfot. Af råg höjde sig införseln under nämnda perioder från årligt medelbelopp af $2\frac{1}{2}$ millioner kubikfot till $5\frac{1}{2}$ millioner kubikfot, och af korn och malt från 257,000 till 601,000 kubikfot. För oss, såsom idkande jordbruket i egenskap af landets »modernäring», torde väl det mest förödmjukande vara, att vår sädesproduktion tagit en så ensidig riktning, under trycket af utländsk konkurrens, att vi år efter annat mera ståtts i beroende af utlandet för erhållande af det till brödföda allmännast använda sädeslaget. År 1878 infördes hit omkring 8 millioner kubikfot råg, oaktadt vår officiella statistik bedömer samma

års skörd såsom »nära god» och såsom den bästa under hela tiden från år 1865. Under det sista år, för hvilket officiel redogörelse föreligger, nemligen 1882, angifves införseln af omalen spanmål hafva uppgått till värde af 29½ millioner kronor — deraf råg för mer än 16½ millioner och hvete för 11 millioner — samt af malen spanmål till värde af inemot 9 millioner kronor.

Ett liknande förhållande visar sig äfven i fråga om de flesta andra landtmannaprodukter. Af *smör* infördes 20,000 centner år 1860, 47,000 centner 1870 och 79,000 centner 1880. Af *ost* stiger införseln från årligt medelbelopp af 9,600 centner under 1870—1874 till 19,000 centner under 1875—1879. Af *kött* infördes 1860—1869 årligt medelbelopp af 9,800 centner, under 1870—1874 deremot 16,700 centner och under 1875—1879 ej mindre än 24,300 centner. Af *fläsk* var införseln 1860—1869 i medeltal årligen ej mer än 26,700 centner, men 1870—1875 redan 153,000 centner och 1875—1879 ej mindre än 280,000 centner.

Sant är, att utförseln af ett par landtmannaprodukter, hafre och smör, stigit anseeligt från år 1860. Dock ställer sig balansen i sin helhet ingalunda till vår fördel, i det vi t. ex. för 1882 under rubrikerna »spanmål och produkter deraf» samt »matvaror af lefvande djur» finna officiellt angifvet ett införselvärd, som öfverskjuter utförseln af samma slags varor med mer än 8 millioner kronor.

Om under nu påpekade förhållande landets jordbrukare känna sin ställning mycket tryckt, torde ej förundra någon, som har sig bekant vårt jordbruks i så många afseenden svåra existensvilkor, i jemförelse med jordbruksförhållandena i de länder, från hvilka tullfri införsel hit af nästan alla slags landtmannaprodukter för närvarande eger rum. Strängare klimatiska förhållanden, en mångenstädes mindre gifvande jordmån med deraf beroende osäkrare skörderesultat, betydligt dyrare förlagskapital, äfvensom tunga skattebördor af både direkt och indirekt natur samverka att i vårt land försvåra den jordbruksidkande befolkningens ställning. Dertill kommer att, då skyddssystemet sades skola här öfvergifvas, sådant visade sig sedermera alldeles omöjligt i fråga om ett stort antal näringar, hvilkas produkter dock äro lika nödvändiga för landtmännen som för andra, och följden häraf har nödvändigtvis blifvit den, att jordbrukaren, ehuru sjelf alldeles utan skydd emot utländsk täflan, har såsom afnämare af skyddade inhemska näringsgrenars arbetsalster underkastats ett för hans ekonomiska ställning menligt tryck äfven i sin egenskap af konsument. Efter de långvariga och ofta mycket bittra strider, som i de flesta kulturländer förts emellan anhängarne af de motsatta politiskt-ekonomiska system, som pläga kortast betecknas med benämningarne »frihandel» och »tullskydd»,

hafva omsider de allra flesta stater omfattat och bragt i vidsträckt tillämpning grundsatsen att, efter för handen varande behof, skydda egna näringsintressen genom lämpligen afvägd tullbeskattning på införda främmande arbetsalster. Jordbruksnäringen har härvid med allt skäl gjorts likställig med all annan industri, såsom varande i de flesta länder den af befolkningens stora flertal bedrifna näringen, på hvars fasta och lyckliga ställning öfrige samhällsklassers ekonomiska väl måste i större eller mindre mån fotas. Med mycket få undantag hafva både europeiska och utom-europeiska stater nu införselavgifter fastställt för flere eller färre af landtbrukets alster, och man står just nu flerstädes i begrepp att höja dessa avgifter, för så vidt en senare erfarenhet visat de förut stadgade icke vara för det afsedda ändamålet tillfyllestgörande.

Det har påståtts vara ett utmärkande drag i det svenska folklynnet att käckt och utan mycket betänkande vilja fresta det oförsökta, ja, stundom det uppenbart äfventyrliga, synnerligast när ett högt ställt ideelt mål kan angifvas varda dermed förknippadt. Borttagandet på en gång af införseltullarne på nära nog alla jordbruksnäringens alster var för visso en åtgärd af sådan beskaffenhet, att ej den skarpsinnigaste statsekonom kunde med någon bestämdhet förutsäga verkningarne af en så plötslig och genomgripande rubbning i existensvilkoren för landets vigtigaste näring. Men det innebar ju onekligen ett jettesteg fram emot det hägrande stora målet, som var ingenting mindre än det mellanfolkliga arbetsbytets fullkomliga frigörelse. Hvad det kunde komma att kosta landet, och huru det skulle, i socialt så väl som ekonomiskt afseende, återverka på den stora massan af landets befolkning, derom måste det varda en framtida erfarenhet förbehållet att fälla utslaget. Denna har nu också vunnits i städse vidsträcktare omfattning, och resultaten framstå nu omsider så tydliga, att dermed förbundna faror för landets ekonomi och finanser *måste* erkännas äfven af personer, som i det längsta hittills försökt göra sig blinda för dem eller åtminstone ej velat i dem se annat än tomma inbillningsfoster.

Från alla delar af landet ingå skildringar af det betryck, hvori vår modernäring allt mera ser sig försatt, och de allvarsammaste svårigheter angifvas hota så väl större som mindre jordbrukare. Man är också allmänt ense derom, att en af de hufvudsakligaste anledningarne härtill är att söka i den ständigt växande konkurrensen med införd utländsk spanmål. Denna införsel rättar sig ej i minsta mån efter befolkningens behof, utan är blott och bart beroende af mer eller mindre lifliga handelsspekulationer, hvilka för den inhemska producenten göra prisen högst vacklande och osäkra samt mången gång tvinga honom att sälja sin spanmål vida under produktionspriset. Att vid sådant

förhållande odlingen af de ädlare sädesslagen skall efter hand här i landet aftaga, ligger i öppen dag. Äfven den flitigaste och insigtsfullaste åkerbrukare måste uppgifva odlingen af åkerfält, som år efter annat endast inbringa honom påtagliga förluster. Med minskad eller mindre värdefull afkastning följer alldeles nödvändigt ett nedgående af jordvärdet, och då, såsom är väl bekant, den betydligare delen af svenska landtmäns jord är med hypotekslån graverad — hufvudsakligen med anlitande af utländskt kapital — så torde ej böra lemnas ur sigte den betänkliga påföljden af en minskad tillit till realsäkerheter-nas bestående värde, att jemväl vår statskredit i utlandet kan slutligen varda lidande.

Man får stundom höra nämnas såsom en framtidsutsigt, att odlandet af säd torde en gång varda förbehållet åt sådana länder, der gynsamare klimat, bördigare jordmån och frihet från en mängd tryckande skattebördor göra sädesodlingen lättare och billigare, samt att de alltjemt utvidgade samfärdsmedlen skola sätta åtskilliga nu för tiden spanmålsodlande nationer i tillfälle att genomföra en af sådan anledning framkallad fullkomlig ändring af hela sin hushållning. I hvad mån detta kan varda en sanning, är ej möjligt att nu afgöra, men oemotsägligt torde vara, att sådan omgestaltning af grundvilkoren för hela den folkliga hushållningen i de flesta länder, hvarhelst den-samma kan varda ifrågasatt, skall kräfva lång tid och mycken omtanke, för att göra öfvergången så litet förstörande som möjligt.

Den ekonomiska lagstiftningen har i de flesta stater, såsom redan ofvan är nämndt, nu mera aktat nödigt att åt landets jordbrukare i möjligaste måtto betrygga den inhemska marknaden. Detta har ej kunnat ske på ändamålsenligare sätt, än genom att åsätta de från andra länder införda landtmannaprodukterna en tullbeskattning — högre eller lägre i förhållande till dessa alsters mer eller mindre förädlade beskaffenhet — till sitt belopp så afvägd, att landets egna jordbrukare, med iakttagande af arbetsamhet och omtanke, må kunna åtminstone upptaga en täflan med utlandet, och sålunda en möjlighet till jordbrukets fortsatta bedrifvande åt dem bevaras.

Den mest beaktansvärda invändningen emot sådan tullbeskattning, mångenstädes med mycken styrka framhållen, har varit det derigenom befarade fördyrandet af lefnadskostnaderna för landets öfriga kroppsarbetare. Ytterst sorgfälliga iakttagelser hafva allestädes egnats åt detta spörsmål, som onekligen är af största betydelse ur statsekonomisk såväl som social synpunkt. Lyckligtvis har hittills allestädes bekräftat sig, att någon sådan påföljd af den omnämnda tullbeskattningen ej kunnat spåras. Den stora mängden af förbrukare, som alltid nödgas

köpa sina förnödenheter i mindre qvantiteter, har af införseln ingen fördel, hvilken deremot stannar hos mellanhandlaren. Den inhemska produktionens utveckling åter, med en stegrad verksamhet för landets jordbrukareklass och deraf framkallad ökad konkurrens inom landet, har beredt öfriga samhällsklasser jemnare tillgång på alla lifsförnödenheter och mindre fluktuerande pris, på samma gång en ökad köpkraft hos den utan all jemförelse talrikaste klassen af kroppsarbetare gifvit upphof till större lifaktighet och förbättrade aflöningsförhållanden inom öfriga områden för landets industriella verksamhet.

Med stöd af här ofvan utvecklade erfarenhetsskäl, fotade på verkningarne af andra länders i senare tid genomförda ekonomiska lagstiftning, och på det lifligaste öfvertygade, att landets jordbruk ovilkorligen kräver ett snart öfvergifvande af de här hittills följda grundsatserna i fråga om tullfri införsel af främmande landtbruksalster, tillåta vi oss vördsammast för nedan upptagna artiklar föreslå följande tullsatser, hvilka torde böra, i händelse de varda vederbörligen beslutade, omedelbart derefter få träda i gällande kraft.

Spanmål, omalen:

Hvete	per 100 kgm.	1: 50.
Ärter, och bönor, ej specificerade	” ” ”	1: 20.
Råg, Korn och Majs	” ” ”	1: —
Hafre och Vicker	” ” ”	— 60.
Andra slag, ej specificerade	” ” ”	1: 50.

Spanmål, malen:

Mjöl och Gryn alla slag	” ” ”	2: 50.
Mjöl, af arrowrot och andra vegetabilier, som ej kunna inbegripas under spanmål eller hänföras till medicinalier	” ” ”	2: 50.

Frö:

Hamp-, lin-, raps- och roffrö		fritt.
Timotej	1	— 5.
Alla andra slag, ej specificerade	” ” ”	— 15.
Kli, alla slag	100	— 20.
Fläsk	1	— 10.
Kött	” ” ”	— 5.
Smör, äfven konstgjordt	” ” ”	— 10.
Ost	” ” ”	— 15.
Ister	” ” ”	— 6.
Malt	100	1: 20.
Pressjäst	1	— 15.
Ris, oskalad	100	1: —

Risgryn och rismjöl ..... per 1 kgm. — 3.
 Gryn: af spanmål; se spanmål.
     andra slag ..... ” ” ” — 10.

Om remiss till vederbörligt Utskott anhålles ödmjukligen

Stockholm den 28 Januari 1885.

Alfr. Bexell.

C. J. Fogelin.

T. A. Malmström.

A. Larsson.

P. M. Söderberg.

M. Falkenberg.

Victor von Post.

L. M. Carlsson.

N:o 24.

Af Herrar **Bexell** och **Söderberg**: *Angående förhöjning af tullen på sulläder m. m.*

Från idkare af lädertillverkning hafva, såsom allmänt torde vara inom Riksdagen känt, starka klagomål låtit sig höra, att bedrifvandet af deras yrke blifvit ytterligt försvåradt genom den successiva nedsättning i förut gällande tullsatser, hvilken under senaste årtionden egt rum. Sedan nemligen tullsatsen ännu på 1850-talet utgjort 37,5 öre pr skålpund, nedsattes den samma på en gång till 25 öre och sedermera i sammanhang med den franska handelstraktatens afslutande 1865, först till 15 öre och derefter 1868 till 10 öre pr skålpund. Än ytterligare sänktes redan 1875 tullsatsen till 6 öre pr skålpund, och den lätt förutsedda följden af dessa tillgöranden blef, att den redan förut ansenliga införseln af sulläder under år 1876 fördubblades, till inemot 1½ millioner kgm, samt alltjemt sedermera år från år varit i stigande, så att den samma år 1882 öfverstigit 2 millioner kgm. Att den inhemska tillverkningen vid sådant förhållande måst gå mycket tillbaka, bör vara lätt att fatta. Öfverallt i landet, i städerna såväl som på landsbygden,